

Tre fällda:

Följde inte reglerna om förskrivning och expediering av läkemedel

En överläkare och två farmaceuter har av Ansvarsnämnden fått var sin erinran för att de brutit mot reglerna om förskrivning respektive expediering av läkemedel. (HSAN 1790/95)

En 72-årig man led av reumatoid artrit. Han fick Emthexat, som är ett cytostatikum, och skulle ta 1–3 tabletter en dag i veckan.

Den 8 augusti skrev överläkaren ett recept med texten »1–3 tabl/dag i veckan».

Farmaceut A gjorde i ordning läkemedlet och på etiketten stod »1–3 tabletter per dag i veckan». Nästa gång iordningställdes medicinen av farmaceut B och på etiketten stod »1–3 tabletter/dag i veckan».

En kontroll den 22 september visade att patienten hade fått flera biverkningar, bl a förhöjda levervärden. Då kom det fram att han hade tagit Emthexat varje dag.

Särskilda krav på noggrannhet

Socialstyrelsen anmälde överläkaren och de båda farmaceuterna och hänvisade till Läkemedelsverkets föreskrifter om förordnande och utlämnande av läkemedel.

Där framgår att recept ska fyllas i så fullständigt och tydligt att det inte uppkommer någon tveksamhet om tolkningen. Receptutfärdaren ska se till att patienten får sådana anvisningar om dosering, ändamål och behandlingstid att han eller hon kan ta medicinen rätt.

Överläkaren hade enligt Socialstyrelsen brutit mot reglerna och måste anses ha huvudansvaret för att doseringsanvisningen blev oklar.

Farmaceuten ska kontakta den som skrivit receptet om detta är ottydligt, ofullständigt eller uppenbart oriktigt.

I det här fallet hade medicinen expedierats två gånger. Farmaceuternas tolkning av receptet innebar att patienten tog medicinen varje dag och därför drabbades av allvarliga biverkningar.

Socialstyrelsen pekade på

ANSVARSÄRENDE

att receptet avsåg ett cytostatikum, en grupp läkemedel som i för höga doser kan innebära betydande risker för skador. Därför fanns det särskilda krav på noggrannhet hos både överläkaren och farmaceuterna.

Alla de anmälda bestred att de skulle ha gjort något fel.

Överläkaren menade att han hade följt rutinerna på sin klinik och att han inte kunde lastas för att farmaceuterna hade tolkat receptet fel.

»Inte ottydligt»

Farmaceut A hade inte uppfattat receptet som ottydligt, ofullständigt eller uppenbart felaktigt. Hon visste att överläkaren var specialist på reumatologen, vilket talade för att indikationen för ordinationen var en reumatisk sjukdom. Men det uteslöt inte t ex cancer. Hon underströk också att specialistläkarnas ordinationer ofta avviker från vad som anges i Fass. Hon hade därför ingen orsak att ifrågasätt ordinationen även om hon hade uppfattat den som avvikande i något avseende.

Hon hade också förutsatt att receptutfärdaren sett till att patienten fått anvisningar om hur han skulle ta medicinen. Hon hade dessutom anledning att utgå från att patienten stod under kontinuerlig läkarkontroll enligt vad som sägs i Fass då det gäller Emthexat i samband med bl a reumatoid artrit.

Farmaceut B tyckte att receptet var luddigt formulerat. Men eftersom utskrivning av Emthexat är förbehållet specialistläkare antog hon att patienten hade fått information om medicineringen. Eftersom hennes expediering var andra uttaget utgick hon från att allt var klart.

Borde angett ändamålet med förskrivningen

Ansvarsnämnden bedömde att överläkarens förskrivning var ottydlig och kunde ge upphov till tveksamhet vid tolkningen. Överläkaren hade heller inte angett ändamålet med ordinationen, något som ofta ger god vägledning för farmaceuten och bör iaktas vid de flesta förskrivningarna av läkemedel. Han hade därmed brutit mot Läkemedelsverkets föreskrifter LVFS 1990:27.

Båda farmaceuterna borde ha insett att formuleringen på receptet, som avvek från vad

som är vanligt i liknande fall, kunde leda till missförstånd. De borde ha kontaktat överläkaren för ett klarläggande före expedieringen. •

Erinran: Bröt mot sjukvårdsssekretessen

I strid mot bestämmelserna i Sekretesslagen lämnade läkaren till en psykiatrisk mottagning ut uppgifter om en kvinna, som uppenbarligen led men av det. Ansvarsnämnden har därför tilldelat läkaren en erinran. (HSAN 1886/95)

Den 56-åriga kvinnan anmälde läkaren och anförde bl a följande.

Hennes arbetsgivare hade beställt en undersökningstid för henne den 8 maj. Arbetsgivaren hade inte motiverat varför hon skulle träffa doktorn. För denne berättade hon om situationen på sin arbetsplats, men förklarade att hon ansåg besöket omotiverat och att hon kände sig fullt frisk.

Av journalen framgår att doktorn inte kunde konstatera någon sjukdom.

Den 21 juni hade hennes arbetsgivare kontakt med doktorn och då antecknades i journalen en rad nedsättande uppgifter om henne, bl a att hon var olämplig att sköta sitt arbete och att det kunde bero på en tidig demens.

Hon fick en ny tid hos doktorn den 26 juni, som hon dock avbeställde på grund av semester.

Den 3 juli skickade doktorn en remiss till en psykiatrisk mottagning och gjorde sig då skyldig till sekretessbrott, hävdade kvinnan.

I remissen uppgavs bl a att hon hade blivit avstängd från sitt arbete. En avstängning som inte hade någon laglig grund.

Fick först i efterhand veta om remissen

Hon träffade läkaren igen den 5 juli och först då fick hon veta om remissen. Motvilligt gick hon med på att besöka

psykiatrimottagningen. Den 30 juli undersöktes hon där.

Den 12 och 18 september blev hon undersökt av en psykiater vid Landstingshälsan. Denna utfärdade ett tjänstbarhetsintyg där det framgår att kvinnan uppträtt samlat och adekvat och inte visade några tecken på psykisk sjukdom.

Behövde stöd

Ansvarsnämnden granskade kvinnans journal och hämtade in yttrande från doktorn som skrev remissen. Denne anförde bl a följande.

Kvinnan hade haft en svårt pressande situation en längre tid. Läkaren hade bedömt att hon behövde stöd och en rimlig förutsättning till ett fortsatt yrkesliv. Tillsammans med en psykiater, som inte själv kunde ta emot patienten, föreslog han remissen till den psykiatriska mottagningen.

Den 3 juli skickade läkaren remissen. Två dagar senare kom kvinnan till honom och han lämnade då »information om mitt förslag». Kvinnan fick träffa en läkare på psykiatrimottagningen och erbjöds en samtalskontakt.

Den remitterande läkaren ansåg att han hade försökt hjälpa kvinnan i en svår situation och skrev bl a följande i sitt yttrande till Ansvarsnämnden:

»Om inte sjukdom konstateras kan patienten bli uppsagd av disciplinära skäl. Arbetsgivaren behöver hjälp för bedömning av patientens hälsa för att veta hur han fortsatt sättningsvis skall agera. Om patienten skall sägas upp, eller om arbetsgivaren har skyldighet att på grund av sjukdom eller andra hälsoskäl ha patienten kvar i tjänst. Det är därför alltid viktigt att göra en hälsobedömning. Eftersom jag inte själv är specialistkompetent inom psykiatri har remiss utfärdats för bedömning i denna del.»

Sekretess gäller

Ansvarsnämnden hänvisade i sitt beslut till Sekretesslagen där det sägs att sekretess inom hälso- och sjukvården gäller för uppgift om enskildas hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider men.

Här hade patienten uppenbarligen lidit men av att läkaren lämnat ut uppgifter till den psykiatriska mottagningen.

Läkaren borde vidare i direkt anslutning till att remissen utfärdades ha underrättat patienten om den, ansåg nämnden. •